

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžo/18/2014
Identifikačné číslo spisu: 1012211103
Dátum vydania rozhodnutia: 24.02.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:1012211103.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Judity Kokolevskej, v právnej veci žalobcu: Mgr. I. E., bytom I., zastúpeného JUDr. Ondrejom Krempaským, advokátom so sídlom Račianska 66, Bratislava, proti žalovanému Ministerstvu financií Slovenskej republiky, Štefanovičova 5, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. MF/021467/2012-23-45 zo dňa 24. septembra 2012 o znížení výsluhového dôchodku, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 3. decembra 2013, č. k. 5S 2598/2012-31, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 3. decembra 2013, č. k. 5S 2598/2012-31, m e n í tak, že žalobu z a m i e t a .

Žalobcovi náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom z 3. decembra 2013, č. k. 5S 2598/2012-31, zrušil rozhodnutie žalovaného č. MF/021467/2012-23-45 zo dňa 24. septembra 2012, ako aj prvostupňové rozhodnutie Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky, Útvar sociálneho zabezpečenia zn. 4636/2012-SZ zo dňa 4. júla 2012 podľa § 250j ods. 2 písm. a/, d/ O.s.p. a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. Súčasne uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi na účet jeho advokáta náhradu trov konania vo výške 323,55 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že žalobcovi bol právoplatným rozhodnutím Finančného riaditeľstva SR (ďalej aj „prvostupňový orgán“) č. 1636/2012-SZ z 30. mája 2012 výsluhový dôchodok zvýšený od 1. júla 2012 podľa § 68 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a o zmene niektorých zákonov v znení účinnom do 29. júna 2012 na 486,28 € mesačne. Z dôvodu novelizácie zákona č. 328/2002 Z. z. zákonom č. 185/2012 Z. z., účinného od 30. júna 2012 prvostupňový orgán vydal nové rozhodnutie č. 4636/2012-SZ zo dňa 4. júla 2012, ktorým podľa § 105 ods. 7 v spojení s § 68 ods. 13 zákona č. 328/2002 Z. z. a § 5 ods. 3 zákona č. 511/2011 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2012 znížil výsluhový dôchodok žalobcu od 1. júla 2012 na sumu 471,88 € mesačne. Na odvolanie žalobcu žalovaný preskúmaným rozhodnutím č. MF/021467/2012-23-45 zo dňa 24. septembra 2012

odvolanie žalobcu zamietol a prvostupňové rozhodnutie potvrdil. Krajský súd dospel k záveru, že rozhodnutie prvostupňového orgánu zo dňa 5. júna 2012 bolo vydané v súlade s vtedy platným právnym stavom, je zákonné a právoplatné. Považoval preto za nezákonný postup žalovaného, že následne (po účinnosti novely č. 185/2012 Z. z.) vydal dňa 4. júla 2012 rozhodnutie, ktorým žalobcovi valorizáciu odňal, pričom vychádzal zo znenia zákona účinného od 30. júna 2012. Argumenty žalovaného, že zmena nastala ex lege a rozhodnutie malo iba deklaratórny charakter neobstoja, lebo podľa názoru krajského súdu rozhodnutie v časti zvýšenia (zníženia) výsluhového dôchodku má konštitutívny charakter. Taktiež za nedôvodnú považoval námietku žalovaného, že také prípady rieši ustanovenie § 105 ods. 7 zákona č. 328/2002 Z. z.; podľa názoru krajského súdu toto ustanovenie nemožno aplikovať na daný prípad, pretože nejde o výpočet dávky výsluhového dôchodku, ale o valorizáciu (zvýšenie), ktorá bola v čase rozhodovania v súlade s vtedy platným právnym stavom. O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 O.s.p.

Rozsudok krajského súdu napadol žalovaný včas podaným odvolaním z dôvodu, že vychádza z nesprávneho právneho názoru, pričom krajský súd riadne neodôvodnil svoj záver o konštitutívnom charaktere rozhodnutia o zvýšení výsluhového dôchodku ani záver o tom, že v danom prípade nie je možné aplikovať ustanovenie § 105 ods. 7 zákona č. 328/2002 Z. z. Čo sa týka argumentácie súdu, že k zákonu č. 185/2012 Z. z. neboli prijaté žiadne prechodné ustanovenia a preto je potrebné vychádzať zo všeobecnej zásady zákazu pravej retroaktivity právnych noriem, žalovaný zdôraznil, že v danom prípade nebolo potrebné prijímať prechodné ustanovenia. K zmene relevantnej právnej úpravy totiž došlo predtým (účinnosť od 30. júna 2012), než nastala právna skutočnosť, s ktorou sa spája vznik nároku na zvýšenie výsluhového dôchodku (1. júla 2012) a preto táto úprava nemá retroaktívny charakter. Momentom, keď nastávajú hmotnoprávne účinky vzniku nároku na zvýšenie výsluhového dôchodku je podľa § 68 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z. z. 1. júl príslušného kalendárneho roka. Nemožno preto súhlasiť s názorom žalobcu, že v roku 2011 nastali rozhodujúce skutočnosti, ktoré zakladali žalobcovi nárok na zvýšenie dôchodku. Odkaz na predchádzajúci kalendárny rok (2011) sa totiž vzťahuje výlučne na mechanizmus výpočtu zvýšenia dávky.

Žalovaný poukázal na to, že medzi vydaním rozhodnutia o zvýšení výsluhového dôchodku a dňom 1. júla 2012, teda momentom, od ktorého malo nastať zvýšenie dávky, došlo k zmene zákona č. 328/2002 Z. z., do ktorého bol s účinnosťou od 30. júna 2012 vložené ustanovenie § 68 ods. 13, z ktorého v spojení s § 5 ods. 3 zákona č. 511/2011 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2012 vyplývalo, že v roku 2012 sa dávky výsluhového zabezpečenia nezvyšujú. Žalobcovi teda nevzniklo právo na zvýšenie výsluhového dôchodku. Napriek tomu existovalo rozhodnutie, ktoré deklarovalo právny stav, ktorý vzhľadom na zmenu právnej úpravy nenastal, a teda išlo o stav contra legem. Uvedené situácie zákon č. 328/2002 Z. z. *expresis verbis* predvída, keď v § 105 ods. 7 ustanovuje, že sa dávka zníži, ak sa zistí, že sa priznala vo vyššej sume ako patrí. Pod pojmom „priznanie dávky“ treba v hypotéze právnej normy vyjadrenej v § 105 ods. 4 zákona č. 328/2002 Z. z. rozumieť aj zvýšenie dávky. Je potrebné si uvedomiť, že každé zvýšenie dávky je z právno-technického hľadiska vlastne tiež priznaním dávky, a to priznaním dávky vo zvýšenej sume.

Z uvedených dôvodov žalovaný žiadal, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil a žalobu zamietol.

Vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného sa žalobca plne stotožnil s odôvodnením rozsudku, najmä s názorom krajského súdu, že valorizácia a výsluhová dávka nie sú totožné právne inštitúty, pretože valorizácia nie je vymenovaná medzi dávkami výsluhového zabezpečenia v § 30 a nasl. zákona a preto ustanovenie § 105 ods. 7 zákona, ktoré jednoznačne rieši otázku zníženia priznanej dávky, nie je možné použiť. Valorizácia je iba nástrojom, ktorý má zabrániť znehodnocovaniu priznanej dávky výsluhového zabezpečenia a zákonnosť priznanej valorizácie je podľa názoru žalobcu možné preskúmať len za použitia mimoriadnych opravných prostriedkov. Žalobca poukázal i na to, že podmienky pre zvýšenie výsluhových dôchodkov v roku 2012 musia nastať v roku 2011, čo znamená, že v priebehu roku 2011 musí dôjsť k medziročnému nárastu priemernej mzdy v hospodárstve SR a k medziročnému nárastu spotrebiteľských cien; tieto podmienky boli splnené a preto vecne príslušný orgán bol nielen oprávnený, ale aj povinný rozhodnúť o valorizácii. V danom prípade ide o retroaktivitu, keď neskorším zákonom a to v čase, keď boli splnené hmotnoprávne podmienky pre valorizáciu dôchodku a bolo už právoplatne

rozhodnuté o nároku žalobkyne, boli spätne ustanovené iné hmotnoprávne podmienky, na základe ktorých sa mal výsluhový dôchodok valorizovať. Nulové percento rastu služobných platov colníkov, policajtov a vojakov na rok 2012 bolo stanovené až po tom, čo už podmienky valorizácie v roku 2012 boli splnené.

Z uvedených dôvodov žalobca navrhol, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny a aby žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi na účet jeho advokáta trovy odvolacieho konania vyčíslené v sume 142,04 €.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu žalovaného je potrebné vyhovieť.

Predmetom konania bolo preskúmanie rozhodnutí žalovaného a prvostupňového správneho orgánu o znížení výsluhového dôchodku žalobcu od 1. júla 2012.

Nebolo sporné, že rozhodnutím Finančného riaditeľstva SR značka: 1636/2012-SZ z 30. mája 2012 bol žalobcovi od 1. júla 2012 výsluhový dôchodok zvýšený podľa § 68 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z. z. o 3,05 % mesačnej sumy tejto dávky na sumu 486,28 € mesačne; v uvedenej sume sa podľa oznámenia o výplate mal výsluhový dôchodok vyplácať od mesiaca júl 2012 vždy k 15. dňu v mesiaci. Taktiež nebolo sporné, že uvedené rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť.

Z pripojeného administratívneho spisu žalovaného vyplýva, že prvostupňovým rozhodnutím Finančného riaditeľstva SR číslo č. 4636/2012-SZ zo dňa 4. júla 2012, bol výsluhový dôchodok žalobcu podľa § 105 ods. 7 v spojení s § 68 ods. 13 zákona č. 328/2002 Z. z. v znení zákona č. 185/2012 Z. z. a § 5 ods. 3 zákona č. 511/2011 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2012 znížený od 1. júla 2012 na sumu 471,88 € mesačne (t. j. na sumu, v ktorej mu výsluhový dôchodok patril do 30. júna 2012), pričom z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že ustanovením § 68 ods. 13 zákona č. 328/2002 Z. z. v znení zákona č. 185/2012 Z. z. sa valorizácia dávok výsluhového zabezpečenia prepojila s valorizáciou platov a teda dávky výsluhového zabezpečenia sa budú valorizovať iba v tom roku, v ktorom sa zvyšujú funkčné platy o viac ako 0 %; v zmysle § 5 ods. 3 zákona č. 511/2011 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2012 sa funkčné platy v roku 2012 zvyšujú o 0 %. Odvolanie žalobcu proti prvostupňovému rozhodnutiu žalovaný rozhodnutím číslo č. MF/021467/2012-23-45 zo dňa 24. septembra 2012 zamietol a rozhodnutie prvostupňového orgánu potvrdil s odôvodnením, že prvostupňový orgán dostatočne zistil skutkový stav veci a zohľadnil skutočnosti rozhodujúce pre vydanie rozhodnutia vo veci zníženia výsluhového dôchodku, pričom nebol preukázaný rozpor s právnymi predpismi alebo iné dôvody, ktoré by preukazovali nesprávnosť alebo nezákonnosť tohto rozhodnutia.

Podľa § 68 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z. z. v znení platnom do 29. júna 2012 výsluhové dôchodky, invalidné výsluhové dôchodky, vdovské výsluhové dôchodky, vdovecké výsluhové dôchodky a sirotské výsluhové dôchodky priznané a vyplácané do 30. júna príslušného kalendárneho roka sa zvyšujú od 1. júla príslušného kalendárneho roka v závislosti od priemerného medziročného rastu spotrebiteľských cien a od medziročného rastu priemernej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky vykázaných Štatistickým úradom Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku, ktorým je rok, v ktorom sa zvýšenie týchto dávok vykonáva; výsluhové dávky sa zvyšujú od 1. júla príslušného kalendárneho roka o percento určené ako súčet jednej polovice percenta medziročného rastu spotrebiteľských cien a jednej polovice percenta medziročného rastu priemernej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky zisteného za predchádzajúci kalendárny rok.

Podľa § 68 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z. z. v znení zákona č. 185/2012 Z. z., teda v znení platnom od 30. júna 2012, výsluhové dôchodky, invalidné výsluhové dôchodky, vdovské výsluhové dôchodky, vdovecké výsluhové dôchodky a sirotské výsluhové dôchodky priznané a vyplácané do 30. júna príslušného kalendárneho roka sa zvyšujú od 1. júla príslušného kalendárneho roka v závislosti od priemerného medziročného rastu spotrebiteľských cien a od medziročného rastu priemernej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky vykázaných Štatistickým úradom Slovenskej republiky za kalendárny rok.

rok, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku, ktorým je rok, v ktorom sa zvýšenie týchto dávok vykonáva; výsluhové dávky sa zvyšujú od 1. júla príslušného kalendárneho roka o percento určené ako súčet jednej polovice percenta medziročného rastu spotrebiteľských cien a jednej polovice percenta medziročného rastu priemernej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky zisteného za predchádzajúci kalendárny rok, ak v odseku 13 nie je ustanovené inak.

Podľa § 68 ods. 13 zákona č. 328/2002 Z. z. v znení zákona č. 185/2012 Z. z., teda v znení platnom od 30. júna 2012 dávky výsluhového zabezpečenia sa zvyšujú podľa odsekov 1 až 7 v tom kalendárnom roku, v ktorom sa funkčné platy príslušníkov Policajného zboru, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Slovenskej informačnej služby, Národného bezpečnostného úradu, stupnica platových taríf príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, Horskej záchranej služby, funkčné platy colníkov alebo hodnotné platy profesionálnych vojakov zvyšujú na základe zákona o štátnom rozpočte viac ako o 0 %. Ak sa funkčné platy, stupnica platových taríf alebo hodnotné platy v príslušnom kalendárnom roku zvyšujú len u niektorého zo subjektov podľa predchádzajúcej vety, dávky výsluhového zabezpečenia podľa odsekov 1 až 7 sa zvyšujú iba poberateľom, ktorí ukončili posledný služobný pomer v zbore, štátnom orgáne alebo v ozbrojených silách, v ktorom sa uvedené platové náležitosti zvyšujú, a pozostalým po nich.

Podľa § 5 ods. 3 zákona č. 511/2011 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2012 funkčné platy príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Železničnej polície, Národného bezpečnostného úradu a colníkov sa v roku 2012 zvýšia o 0 % od 1. januára 2012.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že rozhodnutie Finančného riaditeľstva SR zn. 1636/2012-SZ z 30. mája 2012 bolo vydané v čase, kedy podľa vtedy platného znenia zákona č. 328/2002 Z. z. nárok poberateľov dávok výsluhového zabezpečenia na ich zvýšenie od 1. júla príslušného kalendárneho roka, teda v roku 2012 od 1. júla 2012, upravený bol.

Čo sa týka tvrdenia žalobcu, že nárok na valorizáciu vzniká splnením podmienky, že v priebehu roku 2011 došlo k medziročnému nárastu priemernej mzdy v hospodárstve SR a k medziročnému nárastu spotrebiteľských cien, toto tvrdenie odvolací súd považoval za nesprávne a nepodložené. V zmysle § 68 ods.1 zákona č. 328/2002 Z. z. totiž nárok na zvýšenie dávok výsluhového zabezpečenia vzniká až dňom 1. júla príslušného kalendárneho roka, a to za splnenia podmienok, ustanovených zákonom v znení účinnom k tomuto dňu. Pre posúdenie zákonnosti rozhodnutí dotknutých správnych orgánov bolo preto rozhodujúce znenie zákona, platné k 1. júlu 2012, t. j. ku dňu, od ktorého by sa pri splnení ustanovených podmienok dávka mala (mohla) zvýšiť.

V dôsledku novelizácie zákona č. 328/2002 Z. z. zákonom č. 185/2012 Z. z., účinnnej od 30. júna 2012 bol nárok na valorizáciu priznanej a vyplácanej dávky výsluhového zabezpečenia od 1. júla 2012 podmienený zvýšením funkčných platov príslušníkov Policajného zboru, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Slovenskej informačnej služby, Národného bezpečnostného úradu, stupnica platových taríf príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, Horskej záchranej služby a funkčných platov colníkov (ďalej len „funkčné platy“) na základe zákona o štátnom rozpočte o viac ako o 0 %. Keďže v zmysle § 5 ods. 3 zákona č. 511/2011 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2012 sa tieto funkčné platy v roku 2012 zvýšia o 0 % od 1. januára 2012, zákon v znení účinnom od 30. júna 2012 nárok na zvýšenie výsluhového dôchodku žalobcu od 1. júla 2012 vylúčil.

Keďže nárok na valorizáciu (za splnenia ďalších zákonných podmienok) môže vzniknúť najskôr dňom 1. júla toho-ktorého kalendárneho roka, úpravu platnú od 30. júna 2012 odvolací súd za retroaktívnu nepovažoval.

Dôsledkom novelizácie zákona č. 328/2002 Z. z. od 30. júna 2012 bola skutočnosť, že rozhodnutie Finančného riaditeľstva SR z 05.06.2012 o zvýšení dôchodku od 1. júla 2012, teda po jeho vydaní, stratilo oporu v zákone. Zákon č. 328/2002 Z. z. v znení účinnom od 30. júna 2012 v ustanoveniach § 68 ods. 1 a 13 v spojení s § 5 ods. 3 zákona č. 511/2011 Z. z. zvýšenie dávok výsluhového

zabezpečenia od 1. júla 2012 jednoznačne vylučoval.

Podľa § 105 ods. 7 zákona č. 328/2002 Z. z. dávka nemocenského zabezpečenia, úrazového zabezpečenia a výsluhového zabezpečenia sa zníži, ak sa zistí, že sa táto dávka priznala vo vyššej sume, ako patrí.

Dávka výsluhového zabezpečenia sa zníži odo dňa nasledujúceho po dni, ktorým uplynulo obdobie, za ktoré sa už vyplatila (§ 105 ods. 10 zákona č. 328/2002 Z. z.).

Podľa názoru odvolacieho súdu rozhodnutie o valorizácii dávky je vo svojej podstate rozhodnutím o priznaní dávky vo vyššej miere, ako bola vyplácaná do určitého dňa. Ak teda prvostupňový správny orgán rozhodol o priznaní zvýšenej dávky výsluhového zabezpečenia z dôvodu jej valorizácie na základe právnej úpravy, ktorá sa v dôsledku novelizácie zákona stala neúčinnou, potom tento orgán musel vykonať nápravu len postupom podľa § 105 ods. 7 a 10 zákona č. 328/2002 Z. z.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd považoval rozhodnutie žalovaného, ktorým bolo odvolanie žalobcu zamietnuté a potvrdené prvostupňové rozhodnutie o znížení výsluhového dôchodku žalobcu od 1. júla 2012, za vydané v súlade so zákonom (§ 250j ods. 1 O.s.p.). Rozsudok krajského súdu preto podľa § 250ja ods. 3 veta druhá v spojení s § 220 O.s.p. zmenil a žalobu zamietol.

O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol podľa § 250k ods.1 O.s.p. tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo žalobca nebol v konaní úspešný.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.